

Posudek vedoucího bakalářské práce

Linda Havrdová

Treating the Passions: A Critical Examination of Mauro Simonazzi's Interpretation of Self-liking and Hypochondria in the Works of Bernard Mandeville

Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Praha 2024

Bakalářská práce Lindy Havrdové je plasticky a věrně představena v Abstraktu: „Ačkoliv bývají studie zabývající se duševním zdravím typicky zaměřeny na současnost, může i zkoumání způsobu, jak na toto téma bylo nahlíženo v minulosti, přinést mnohé cenné poznatky. Z tohoto důvodu je cílem práce proniknout do tohoto fascinujícího tématu pomocí kritického přezkoumání interpretace navržené Maurem Simonazzim, v níž tento akademik posuzuje Pojednání o Hypochondrii a Hysterii, medicínský text z 18. století sepsaný filosofem a lékařem Bernardem Mandevillem. Podle Simonazziho by duševní porucha, kterou Mandeville nazývá hypochondrií, měla být interpretována prostřednictvím teorie o sebe-zalíbení prezentované v Mandevillových filosofických spisech. Přezkoumání bude dosaženo představením Simonazziho argumentů, zhodnocením toho, nakolik odpovídají Mandevillovým originálním textům a navržením případných úprav tam, kde se to bude jevit jako potřebné. V první části je explikována Mandevillova filosofická teorie sebe-zalíbení, jakož i fungování ‘psychologického mechanismu’, které poslouží jako základ pro následné ověření Simonazziho argumentace. V druhé části je kriticky zhodnocen Simonazziho názor, že hypochondrie pramení z nedostatku sebe-zalíbení. Dále je zde podrobněji vylíčena role studu v počáteční fázi této choroby a je navržena úprava Simonazziho tvrzení, že pro hypochondriky je charakteristické ‘odumření touhy po uznání’. Třetí část zkoumá, zda je možné chápat léčbu této nemoci jako systematickou snahu o zvyšování pacientova sebe-zalíbení. Za tímto účelem jsou události popsány v Pojednání interpretovány jak pomocí Simonazziho argumentů, tak s využitím dříve představené teorie o roli studu a defektu psychologického mechanismu. Poslední část pak propojuje raně novověkou perspektivu se současností tím, že předkládá zjištění vyplývající ze současných psychologických výzkumů, které se do značné míry shodují se Simonazziho interpretací Mandevillových prací. Tato shoda svědčí o síle Simonazziho argumentace a rovněž poukazuje na to, že některé aspekty terapeutického procesu, jakož i skutečnosti týkající se lidské psychiky, mohou být právem pokládány za nadčasové.“ Téma bakalářské práce a způsob jeho zpracování je výsledkem spolupráce delší než dva roky, v jejich průběhu a v souvislosti s detailní četbou Mandevillových textů a relevantní sekundární literatury došlo do konkrétnosti a vykristalizovalo do práce pozoruhodné akademické úrovně. Je potěšující, že v něm vidíme při díle pokročilé „kritické myšlení“, argumentace není formální, ale věcná, a jako celek je jistě vítaným dokladem „potenciálu“ raně novověkých textů jako cest myšlení, které mohou účinně promlouvat k současným čtenářům, kteří mnohdy nemají přístup k oné filosoficky fundované jednotě vědění o člověku, před jejím „rozpadem“ na speciální vědy.

Snad si tedy mohu dovolit navrhnout pro rozpravu nad bakalářskou prací otázky, které jsou stále otevřené a nebyly jejím primárním tématem. Níže je uvedena pasáž z tzv. Humova dopisu lékaři (1734), kde vykládá jednu z hlavních příčin své „disease of learned“, „nemoci učených“. Otázky zní, 1. Je Humův výklad příčiny nemoci kompatibilní s Mandevillovým výkladem?, 2. Lze usuzovat, jakou léčbu „nemoci učených“ by pro Huma navrhl Mandeville?

„ There was another particular, which contributed more than any thing, to waste my Spirits and bring on me this Distemper, which was, that having read many Books of Morality, & such as Cicero, Seneca, & Plutarch, & being smit with their beautiful Representations of Virtue & Philosophy, I undertook the Improvement of my Temper & Will, along with my Reason & Understanding. I was continually fortifying myself with Reflections against Death, & Poverty, & Shame, & Pain, & all the other Calamities of Life. These no doubt are exceeding useful, when join'd with an active Life; because the Occasion being presented along with the Reflection, works it into the Soul, & makes it take a deep Impression, but in Solitude they serve to little other Purpose, than to waste the Spirits, the Force of the Mind, meeting with no Resistance, but wasting itself in the Air, like our Arm when it misses its Aim. This however, I did not learn but by Experience, and till I had already ruin'd my Health, tho' I was not sensible of it.“ (LP(3), s. 13 – 14.)

Český překlad pasáže (Hynek Janoušek): „Ještě jedna okolnosti ale více než cokoliv jiného přispěla k plýtvání duševní energií a přivolala na mne mou nemoc. Jelikož jsem přečetl mnoho morálních pojednání, mezi jinými Cicerona, Seneku či Plutarcha, a jejich krásná líčení ctnosti a filosofie na mne mocně zapůsobila, pustil jsem se kromě vylepšování rozumu a uvažování také do vylepšování své povahy a vůle. Neustále jsem se různými úvahami obrňoval proti smrti, chudobě, studu, bolesti a všem ostatním životním pohromám. Tyto úvahy jsou nepochybně velice užitečné, když se pojí s aktivním způsobem života, protože životní události vtisknou myšlenku, která se spolu s ní naskytne, do duše a dodá jí značnou sílu. V osamění však sotva vedou k něčemu jinému než mrhání duševní energií. Síla myslí nenarazí na odpor a zamíří do vzduchu, kde tak, jako promáchnutý úder, vyjde zcela naprázdno. O tom všem mne ovšem zkušenost poučila až poté, co jsem si – aniž bych si to uvědomoval – zničil zdraví.“

Bakalářská práce Lindy Havrdové by zasloužila publikaci, bude-li autorka souhlasit, odešlu ji ke konzultaci „publikační strategie“ prof. Mikko Tolonenovi (University of Helsinki).

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „výborně“.